

Úzkostné poruchy v neuropsychiatrii

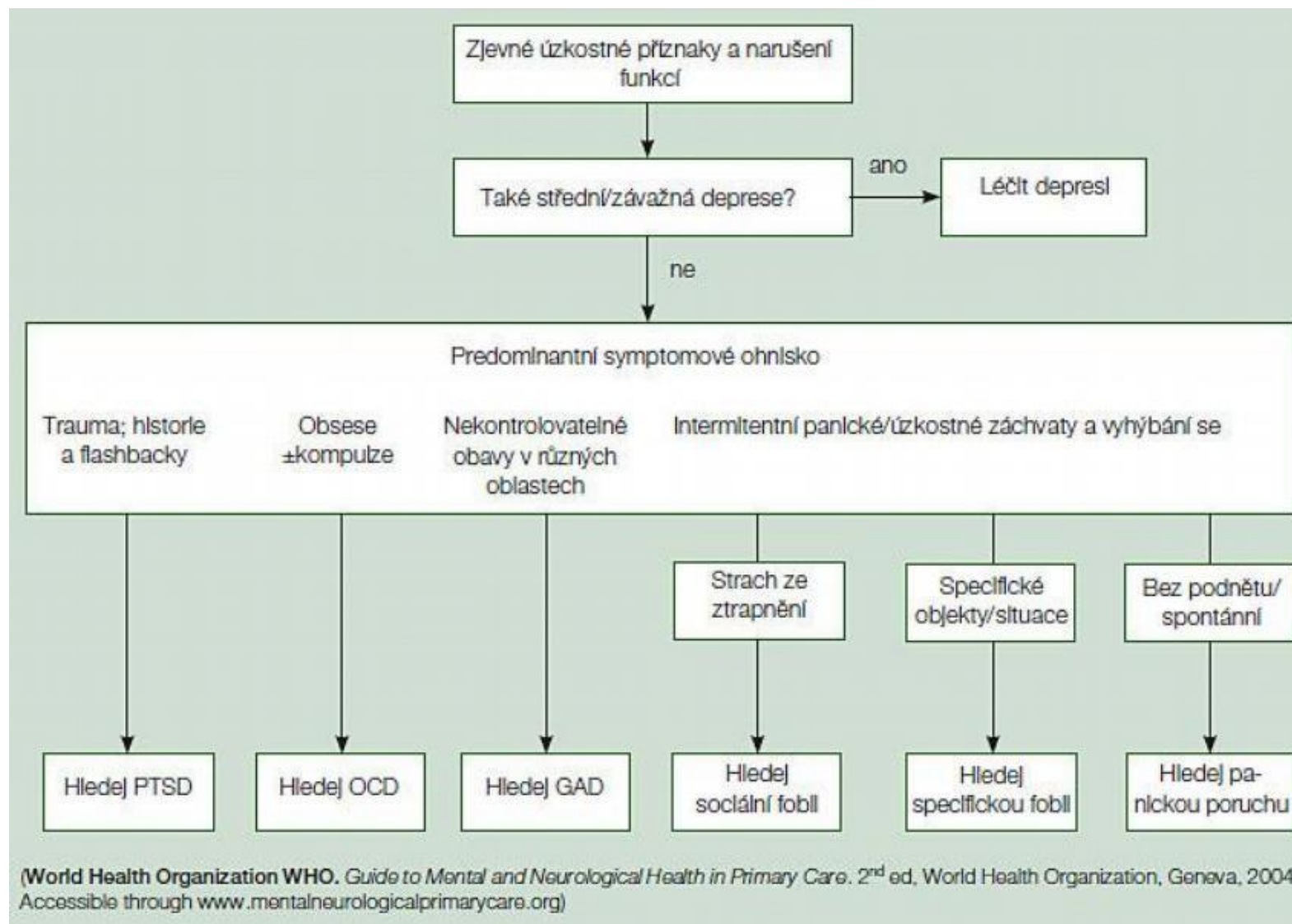

MUDr. Alexander Nawka, Ph.D.

Institut neuropsychiatrické péče

Psychiatrická klinika 1.LF UK a VFN

Úzkostné poruchy

Fobické úzkostné poruchy

- úzkost je vyvolána pouze nebo převážně v určitých dobře definovaných situacích, které nejsou za běžných okolností nebezpečné a kterým se pacient vyhýbá
- zájem pacienta se soustřeďuje na jednotlivé příznaky, jako je palpitace nebo pocit na omdlení, a často jsou spojeny s druhotným strachem ze smrti či ztráty sebeovládání
- myšlenky na účast ve „fobické“ situaci vzbuzují u pacienta anticipační úzkost

Jiné úzkostné poruchy

- hlavním příznakem u těchto poruch je manifestní úzkost, která není omezena na nějakou zvláštní situaci
- depresivní a obsedantní příznaky a někdy i prvky fobické úzkosti se také mohou objevit, ale musí být nepochybně sekundární nebo méně závažné

Obsedantně- kompulzivní porucha

- hlavním rysem jsou opakované vtíravé myšlenky (obsese), nebo nutkavé činy (kompulze), případně obojí
- obsese jsou nápady, představy nebo popudy, které znovu a znovu proti vůli pacienta vstupují do jeho mysli a způsobují mu výraznou nepohodu
- pacient se jim snaží klást odpor, ale velmi často bez úspěchu
- kompulzivními činy se pak snaží tuto tíseň zmírnit (neutralizovat)
- pacient považuje obsese za své vlastní, ač mu jsou nepříjemné, přehnané či nesmyslné a nevedou k realizaci užitečných úkolů
- účelem je zabránit nějaké objektivně nepravděpodobné události, často znamenající škodu pro postiženého

Agorafobie	Sociální fobie	Specifické fobie	Panická porucha	Generalizovaná úzkostná porucha
- je přítomen strach z opuštění domova; vstupu do obchodů, zástupů lidí a vyhýbání se styku s lidmi na veřejná prostranství - strach z cestování vlakem, autobusem nebo letadlem - častý je souběh s panickou poruchou - přítomné bývají depresivní a obsedantní symptomy	- obava z posuzování ostatními, která vede k vyhýbání se styku s lidmi - často spojena s nízkou sebeúctou a strachem z kritiky, jenž se můžou projevit červenáním, třesem rukou, nauzeou a nucením na močení - příznaky mohou progredovat až do panické ataky	- skupina fobií, jenž jsou omezeny na vysoce zvláštní situace, jako je blízkost určitých zvířat, hřmění, výška, tma, létání, uzavřený prostor, močení nebo vyprazdňování na veřejných toaletách, požívání určitých jídel, ošetření u stomatologa nebo pohled na krev nebo poranění	- je charakterizována recidivujícími ataky těžké úzkosti, které nejsou omezeny na zvláštní situaci nebo souhru okolností a jsou proto nepředvídatelné - kromě samotné přítomnosti panických atak se může objevit sekundární strach ze smrti, ztráty sebeovládání nebo zešílení	- generalizovaná a přetrvávající úzkost, která není vztažena na žádné zvláštní zevní okolnosti - hlavní příznaky bývají různé, nervozita, třes, svalové napětí, pocení, světloplachost, palpitace, závratě - typické jsou obavy, že pacient sám nebo jeho příbuzní brzy onemocní nebo budou mít nehodu

Fobické úzkostné poruchy

- úzkost je vyvolána pouze nebo převážně v určitých dobře definovaných situacích, které nejsou za běžných okolností nebezpečné a kterým vyhýbá
- zájem pacienta se soustřeďuje na jednotlivé příznaky, jako je pocit na omdlení, a často jsou spojeny s druhotným strachem ze ztráty sebeovládání
- myšlenky na účast ve „fobické“ situaci vzbuzují u pacienta antic

Agorafobie	Sociální fobie	Specifické f
- je přítomen strach z opuštění domova; vstupu do obchodů, zástupů lidí a na veřejná prostranství - strach z cestování vlakem, autobusem nebo letadlem - častý je souběh s panickou poruchou - přítomné bývají depresivní a obsedantní symptomy	- obava z posuzování ostatními, která vede k vyhýbání se styku s lidmi - často spojena s nízkou sebeúctou a strachem z kritiky, jenž se můžou projevit červenáním, třesem rukou, nauzeou a nucením na močení - příznaky mohou progredovat až do panické ataky	- skupina fobí omezeny na zvláštní situace: blízkost určitých lidí, hřmění, výš létání, uzavřené prostory, močení nebo vyprazdňování veřejných toalet, používání určitých předmětů, ošetření u stomatologa nebo pohled na zraněného nebo poraněného

AGORAPHOBIA

Extreme or Irrational Fear of Open or Public Places

AGORAPHOBIA SYMPTOMS

Fear of Being Alone

Fear of Crowds

Fear of Leaving Home

Fear of Public Spaces

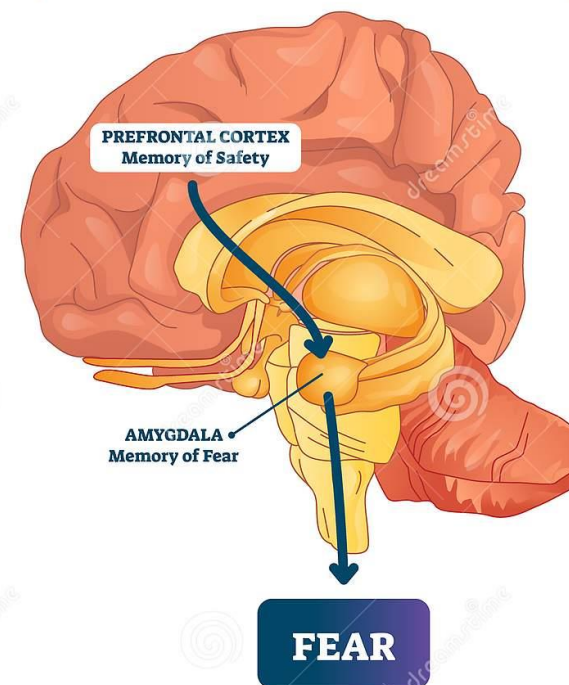

Feeling Detached From Others

Anxiety

BRAIN

Impulzivní porucha

jsou opakované (obsese), nebo impulze), případně

špady, představy které znovu a znovu vta vstupují do jeho myšlení a jí mu výraznou

snaží klást odpor, bez úspěchu i činy se pak snaží neutralizovat (neutralizovat) uje obsese za své iou nepříjemné, myslné a nevedou čných úkolů ránit nějaké avděpodobné namenající škodu

Fobické úzkostné poru

- úzkost je vyvolána pouze nebo převážně v určitých situacích, které nejsou za běžných okolností nebezpečné
- zájem pacienta se soustřeďuje na jednotlivé příznaky pocitů na omdlení, a často jsou spojeny s druhotným ztrátou sebeovládání
- myšlenky na účast ve „fobické“ situaci vzbuzují u pa

Agorafobie

Sociální fobie

- je přítomen strach z opuštění domova; vstupu do obchodů, zástupů lidí a vyhýbání se styku s lidmi na veřejná prostranství
- strach z cestování vlakem, autobusem nebo letadlem
- častý je souběh s panickou poruchou
- přítomné bývají depresivní a obsedantní symptomy
- obava z posuzování ostatními, která vede k často spojená s nízkou sebeúctou a strachem z kritiky, jenž se můžou projevit červenáním, třesením rukou, nauzeou a nucením na močení
- příznaky mohou progredovat až do panické ataky

Social Anxiety Disorder Symptoms

Úzkostné poruchy

Fobické úzkostné poruchy

- úzkost je vyvolána pouze nebo převážně v určitých dobře definovaných situacích, které nejsou za běžných okolností nebezpečné a kterým se pacient vyhýbá
- zájem pacienta se soustřeďuje na jednotlivé příznaky, jako je palpitace nebo pocit na omdlení, a často jsou spojeny s druhotným strachem ze smrti či ztráty sebeovládání
- myšlenky na účast ve „fobické“ situaci vzbuzují u pacienta anticipační úzkost

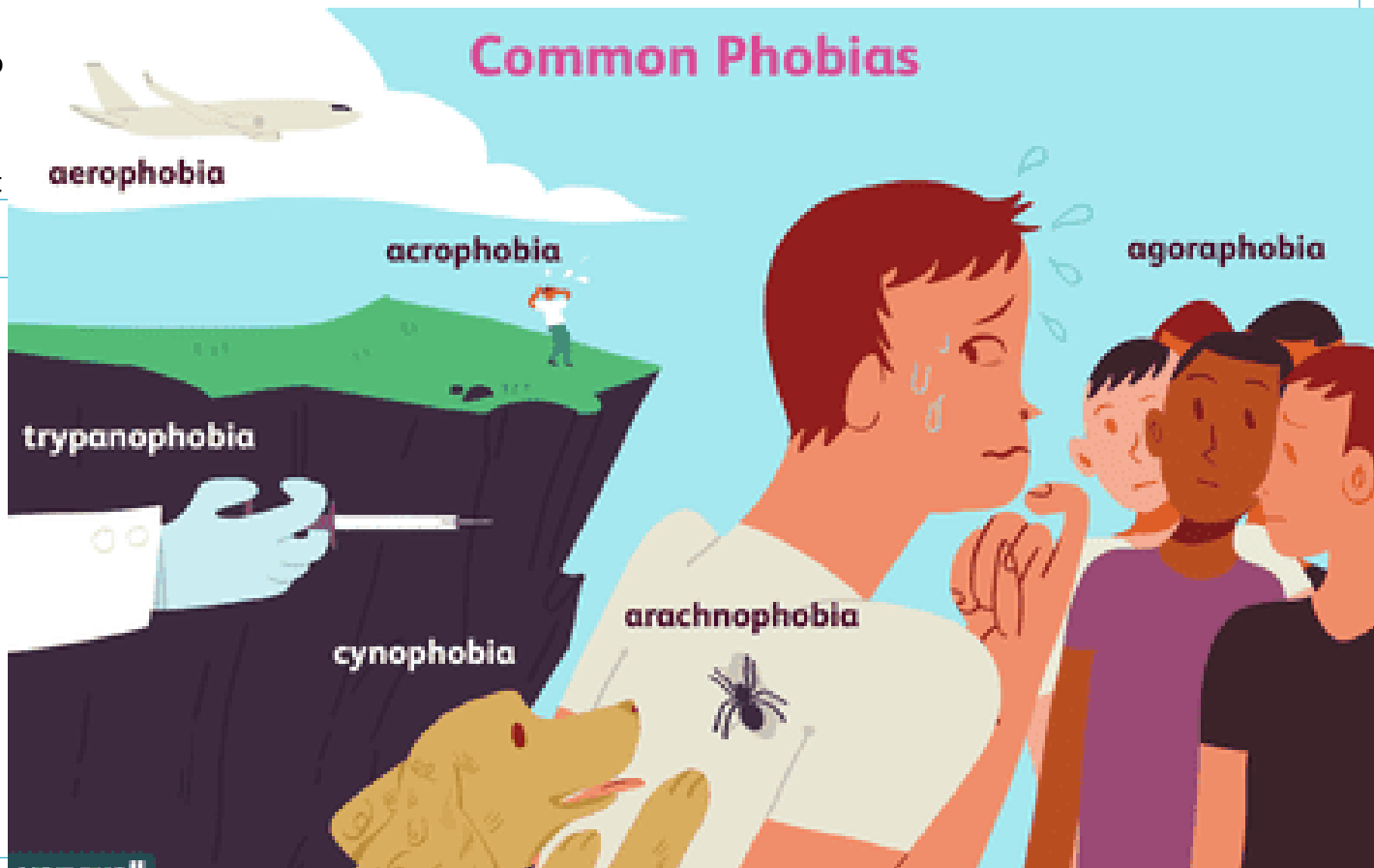
Jiné úzkostné poruchy

- hlavním příznakem u těchto poruch je manifestní úzkost, která není omezena na nějakou zvláštní situaci

Obsedantně- kompulzivní porucha

- hlavním rysem jsou opakované vtíravé myšlenky (obsese), nebo

Agorafobie	Sociální fobie	Specifické fobie
- je přítomen strach z opuštění domova; vstupu do obchodů, zástupů lidí a vyhýbání se styku s lidmi na veřejná prostranství - strach z cestování vlakem, autobusem nebo letadlem - častý je souběh s panickou poruchou - přítomné bývají depresivní a obsedantní symptomy	- obava z posuzování ostatními, která vede k vyhýbání se styku s lidmi - často spojena s nízkou sebeúctou a strachem z kritiky, jenž se můžou projevit červenáním, třesem rukou, nauzeou a nucením na močení - příznaky mohou progredovat až do panické ataky	- skupina fobií, jenž jsou omezeny na vysoce zvláštní situace, jako je blízkost určitých zvířat, hřmění, výška, tma, létání, uzavřený prostor, močení nebo vyprazdňování na veřejných toaletách, požívání určitých jídel, ošetření u stomatologa nebo pohled na krev nebo poranění

Úzkostné poruchy

Fobie

- úzkost je vyvolána pouze v určitých situacích, které nejsou za běžných okolností vyvíjena
- zájem pacienta se soustřeďuje na vyvolávající situaci, pocit na omdlení, a často je doprovázen ztrátou sebeovládání
- myšlenky na účast ve „fobické“ situaci

Agorafobie

- je přítomen strach z opuštění domova; vstupu do obchodů, zástupů lidí a na veřejná prostranství
- strach z cestování vlakem, autobusem nebo letadlem
- častý je souběh s panickou poruchou
- přítomné bývají depresivní a obsedantní symptomy

Sedantně- kompulzivní porucha

avním rysem jsou opakované
avé myšlenky (obsese), nebo
kavé činy (kompulze), případně
jí
sese jsou nápady, představy
o popudy, které znovu a znovu
ti vůli pacienta vstupují do jeho
li a způsobují mu výraznou
ohodu
cient se jim snaží klást odpor,
velmi často bez úspěchu
mpulzivními činy se pak snaží
o tíseň zmírnit (neutralizovat)
cient považuje obsese za své
stní, ač mu jsou nepříjemné,
hnané či nesmyslné a nevedou
alizaci užitečných úkolů
elem je zabránit nějaké
ektivně nepravděpodobné
losti, často znamenající škodu
postiženého

Institut neuropsychiatrické péče - komplexní léčba / mezioborový přesah / individuální přístup

Neurologie, psychiatrie, dětská neurologie, dětská psychiatrie, klinická psychologie, psychoterapie a lékárna.

Úzkostné poruchy

Generalized Anxiety Disorder (GAD) Symptoms

verywell

é poruchy

e manifestní úzkost, která není
ěkdy i prvky fobické úzkosti se
ochybně sekundární nebo méně

Generalizovaná úzkostná porucha

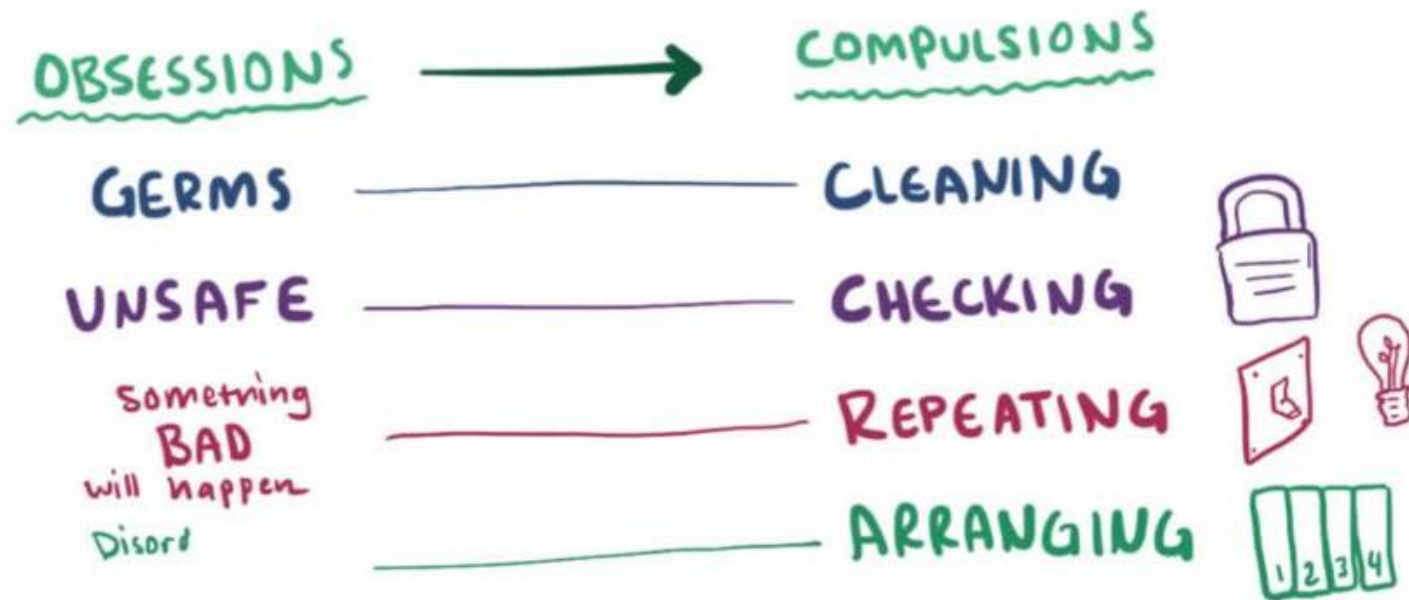
- generalizovaná a přetrvávající úzkost, která není vztažena na žádné zvláštní zevní okolnosti
- hlavní příznaky bývají různé, nervozita, třes, svalové napětí, pocení, světloplachost, palpitace, závratě
- typické jsou obavy, že pacient sám nebo jeho příbuzní brzy onemocní nebo budou mít nehodu

Obsedantně- kompulzivní porucha

- hlavním rysem jsou opakované vtíravé myšlenky (obsese), nebo nutkavé činy (kompulze), případně obojí
- obsese jsou nápady, představy nebo popudy, které znovu a znovu proti vůli pacienta vstupují do jeho mysli a způsobují mu výraznou nepohodu
- pacient se jim snaží klást odpor, ale velmi často bez úspěchu
- kompulzivními činy se pak snaží tuto tíseň zmírnit (neutralizovat)
- pacient považuje obsese za své vlastní, ač mu jsou nepříjemné, přehnané či nesmyslné a nevedou k realizaci užitečných úkolů
- účelem je zabránit nějaké objektivně nepravděpodobné události, často znamenající škodu pro postiženého

Úzkostné poruchy

OBSESSIVE-COMPULSIVE DISORDER (OCD)

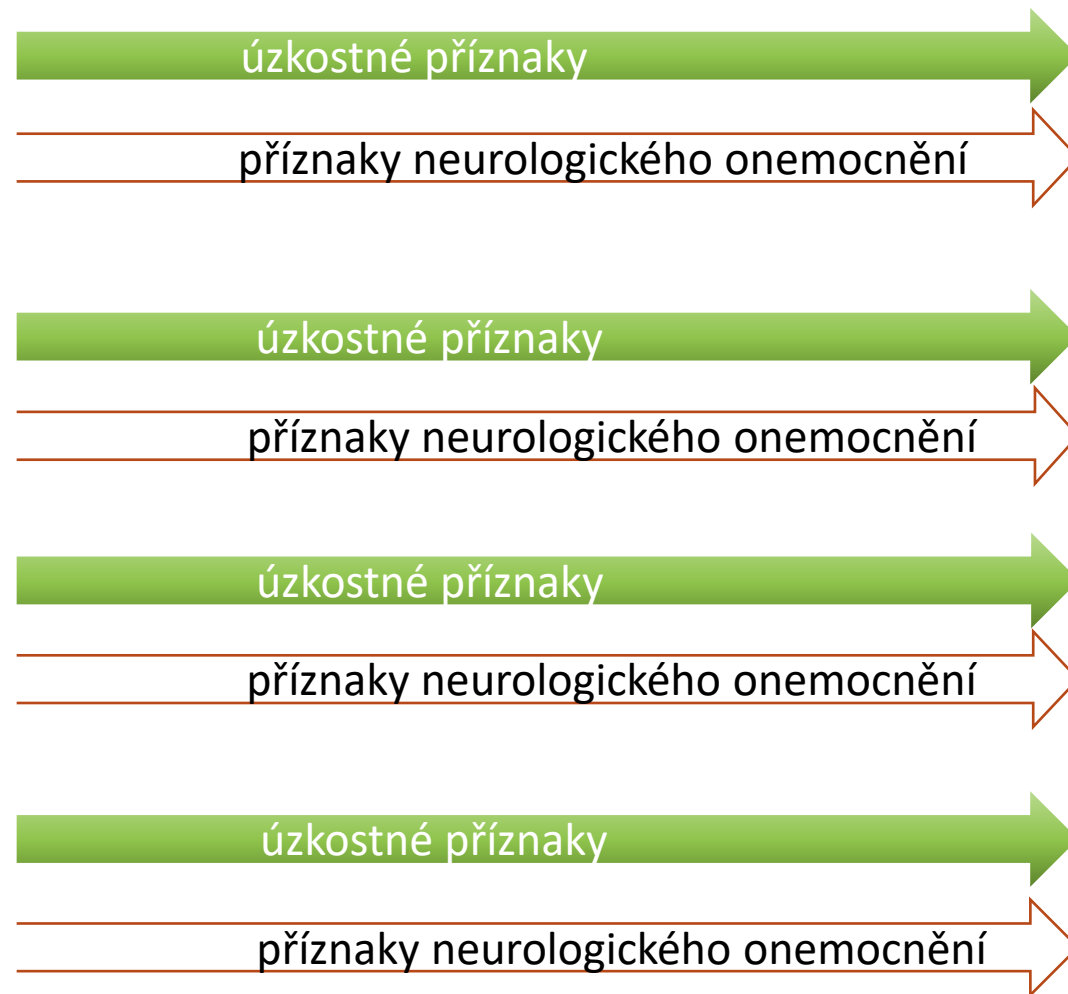
Obsedantně- kompulzivní porucha

- st, která není
- že úzkosti se
- ní nebo méně
- Obsedantně- kompulzivní porucha
- hlavním rysem jsou opakované vtíravé myšlenky (obsese), nebo nutkavé činy (kompulze), případně obojí
 - obsese jsou nápady, představy nebo popudy, které znovu a znovu proti vůli pacienta vstupují do jeho mysli a způsobují mu výraznou nepohodu
 - pacient se jim snaží klást odpor, ale velmi často bez úspěchu
 - kompulzivními činy se pak snaží tuto tíseň zmírnit (neutralizovat)
 - pacient považuje obsese za své vlastní, ač mu jsou nepříjemné, přehnané či nesmyslné a nevedou k realizaci užitečných úkolů
 - účelem je zabránit nějaké objektivně nepravděpodobné události, často znamenající škodu pro postiženého

- úzkost je
situacích, k
vyhýbá
- zájem pac
pocit na or
ztráty sebe
- myšlenky

Ag

- je přítom
opuštění d
do obchod
na veřejná
- strach z c
vlakem, au
letadlem
- častý je s
s panickou
- přítomné
depresivní
symptomy

Neurologická onemocnění z diferenciálně diagnostického pohledu u úzkostných poruch

Úzkostné poruchy	Panická porucha	Obsedantně-kompulzivní porucha	Generalizovaná úzkostná porucha	Agorafobie	Sociální fobie
Nejčastější neurologická onemocnění zaměnitelná za úzkostnou nemoc	Migréna	Tourettův syndrom	Parkinsonova nemoc	Roztroušená skleróza	Epilepsie
	Epilepsie	Huntingtonova chorea	Demence	Parkinsonova nemoc	Huntingtonova chorea
	Roztroušená skleróza	Sydenhamova chorea	Postiktální stavy	Epilepsie	Parkinsonova nemoc
	Transitorní ischemické ataky	Torticollis	Lymeská borelióza		
	Postkomoční stavy	Epilepsie	Vestibulární syndromy		
	Subarachnoidální krvácení	Frontotemporální demence			
	Nádory mozku				
	Encefalitida				

Skupina léků	Preparáty	Denní dávka	Úzkostná porucha				Nežádoucí účinky
			PP	Soc.fobie	GAD	OCD	
SSRI	Escitalopram	5-20mg	X	X	X	X	nauzea, průjmy, nespavost, snížení
	Fluoxetin	20-80mg				X	sexuálního libida, únava, pocity nervozity,
	Paroxetin	20-60mg	X	X	X	X	porucha koncentrace, bolest hlavy,
	Sertralin	50-200mg	X	X		X	serotoninový syndrom
SNRI	Duloxetin	60-120mg			X		nauzea, nechutenství, nespavost nebo
	Venlafaxin	75-375mg	X	X	X		ospalost, únava, bolest hlavy, zvýšení krevního tlaku
Tricyklická antidepresiva	Klomipramin	100-250mg	X			X	ortostatické kolapsy, zácpa, sucho v ústech, rozmazané vidění, tachykardie, prodloužení AV vedení, náhlé zvýšení krevního tlaku
RIMA	Moklobemid	450-900mg		X			nauzea, průjem nebo zácpa, nespavost, sucho v ústech
Stabilizátory nálady	Pregabalin	150-600mg			X		závratě, ospalost, bolest hlavy, zmatenost, poruchy pozornosti, otoky, svalové křeče, zácpa, zvracení
Benzodiazepíny	Klonazepam	0,5-6mg	X				únava, ospalost, rozmazané vidění, poruchy
	Alprazolam	0,25-4mg	X	X	X	X	koordinace, hypotenze, snížení libida,
	Bromazepam	1,5-9mg	X	X	X	X	zhoršení kognitivních funkcí, rozvoj
	Diazepam	5-20mg	X		X	X	syndromu z odnětí, poruchy močení
Nebenzodiazepínové anxiolytika	Buspiron	30-60mg			X		závratě, bolesti hlavy, nervozita, točení hlavy, nauzea, vzrušení, pocení
Beta blokátory	Propranolol	10-40mg		X			hypotenze, bradykardie, zpomalení AV vedení, únava, nauzea, bronchokonstrikce, porucha spánku

Psychiatric illnesses, such as depression and anxiety are common, but often neglected, complications of cancer. These most commonly arise from a patient's psychological reactions to diagnosis, treatment, relapse, end of life care, or survivorship. Direct biological effects of certain treatments and tumour types can also give rise to symptoms of depression or anxiety. These under-recognised, yet often reversible biological pathways are summarised below.

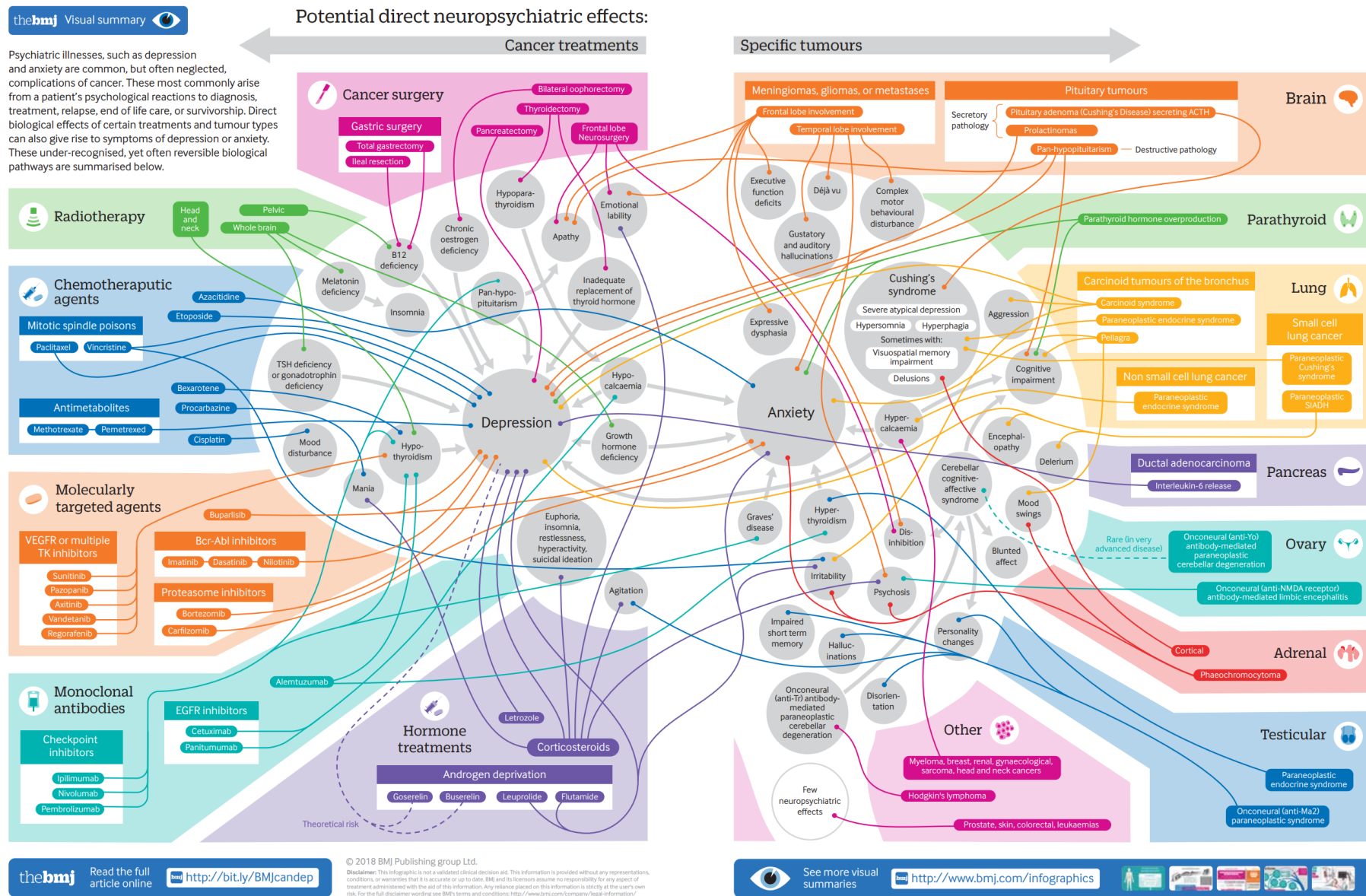

Table I Signs used to distinguish between psychogenic non-epileptic seizures (PNES) and epileptic seizures (ES)

Variable	PNES	ES
Length	Usually >2 minutes	Usually <2 minutes
Onset	Usually gradual	Usually sudden
Trigger (light, sound)	Common	Uncommon
Location	Usually at home	Variable
Asynchronous movement of limbs	Common	Rare
Side to side head movement	Common	Rare
Side tongue bite	Rare	Common
Scream	Common	Only at the beginning
Cianosis	Rare	Common
Postictal confusion	Rare	Common
Eyelid closure	Very common	Rare
Eyelid opening resistance	Very common	Rare
Hurt	Rare	Common

Shrnutí

- úzkostné poruchy patří mezi nejčastější psychiatrické poruchy vůbec (často bývají pod-diagnostikovány)
- řada příznaků neurologických onemocnění může imitovat projevy úzkostných poruch (a naopak)
- v případě diagnostických nejasností je na místě provedení doplňujících vyšetření (laboratorní vyšetření, EEG, LP, zobrazovací metody, atd.)
- komorbidita neurologického onemocnění a úzkostné poruchy bývá poměrně častá
 - primární (neurologickému onemocnění předchází rozvoj úzkostné poruchy)
 - sekundární / reaktivní (úzkostná porucha jako důsledek rozvoje neurologického onemocnění)
 - léky / léčbou indukované (levodopa, lamotrigin, kortikosteroidy, atd.)
- léčba sestává s psychoterapeutických (KBT, psychodynamická terapie) a/nebo farmakologických (SSRI, SNRI, TCA, pregabalin, benzodiazepíny) postupů
- vhodná je dále i pohybová aktivita, relaxační a meditační cvičení či psychoedukace
- nesprávně vedená léčba komorbidní úzkostné poruchy má významný vliv na morbiditu a mortalitu primárního neurologického onemocnění